

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБИВАННЯ МОВЛЕННЯ В ГОМОГЕННИХ ТА ГЕТЕРОГЕННИХ КОМУНІКАТИВНИХ ГРУПАХ

Кириченко Т. С.

Київський національний лінгвістичний університет

Стаття присвячена розгляду явища перебивання у зв'язку з гендерними особливостями мовлення; пропонує короткий огляд понять “стереотип”, “гендер” та “гендерний стереотип”; демонструє відмінності між чоловічим та жіночим стилями перебивання. Також представлено огляд явища перебивання в гомогенних та гетерогенних комунікативних групах. Результати дослідження підкріплені прикладами діалогічного мовлення з кінофільмів та творів сучасних британських та американських авторів XX – початку XXI століття. Наприкінці статті подано висновки та сформульовано перспективи подальшого дослідження перебивань у мовленнєвій інтеракції.

Ключові слова: гендер, стать, фемінність, маскуліність, гомогенна група, гетерогенна група.

This article examines the relationship between speech interruption and gender peculiarities of communication, it presents a short review of the following notions: stereotype, gender and gender stereotype. The article shows the difference between male and female styles of interruption, it deals with the phenomenon of interruption from the perspective of its occurrence in different communicative groups, both homogeneous and heterogeneous. The results of the research are bolstered with examples taken from the movies and works of contemporary British and American authors of the XX – XXI centuries. At the end of the article conclusions are presented and prospects for the further study of interruptions in speech interaction are outlined.

Key words: gender, sex, femininity, masculinity, homogeneous group, heterogeneous group.

На сьогоднішній день антропологічний поворот, яким позначена царина сучасних лінгвістичних розвідок, зумовлює заострення уваги науковців навколо питання гендерних особливостей мовленнєвої взаємодії. Наразі гендерні дослідження перебувають на етапі становлення, тому багато проблем ще досі є не вирішеними. До кола проблематики гендерної лінгвістики відноситься питання мовленнєвої взаємодії чоловіків та жінок, стереотипні уявлення про мовців з належністю до певної статі. Так само недостатнього висвітлення в науковій літературі набуло явище перебивання мовлення в гендерному аспекті та дослідження цього питання в гомогенних та гетерогенних мовленнєвих групах.

Питання стереотипів та гендерних особливостей мовлення висвітлене у працях багатьох дослідників, серед них Л. С. Бархударов, О. Л. Бессонова, А. В. Кириліна, І. С. Кльоцина, О. Л. Козачишина. Аналіз наукової літератури свідчить, що попри накопичення матеріалу з проблеми гендерної взаємодії індивідів, досі не здійснено достатній та комплексний аналіз явища перебивання з позицій гендерної диференціації суспільства, що зумовлює **актуальність** проблеми гендерних особливостей перебивання в гомогенних та гетерогенних комунікативних групах.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі гендерного підходу проаналізувати явище перебивання в гомогенних та гетерогенних комунікативних групах.

Поставлена мета передбачає виконання таких завдань: 1) охарактеризувати сучасний стан розвитку гендерних досліджень; 2) з'ясувати значення понять “чоловіче” і “жіноче” мовлення, “фемінність” і “маскуліність”; 3) виокремити фрагменти дискурсу, у яких зафіксовано явище перебивання; 4) проаналізувати комунікативні особливості перебивань у гомогенних та гетерогенних комунікативних групах; 5) зробити висновки та окреслити перспективи

подальших досліджень у цьому напрямку. Матеріалом дослідження слугуватимуть фрагменти діалогічного дискурсу з кінофільмів та творів сучасних британських та американських авторів XX – початку XXI століття.

Поняття “стереотип” було запропоноване американським журналістом У. Ліпманом у 20-ті роки XX століття. Цей термін був уведений для того, аби охарактеризувати особливості масової свідомості. Сьогодні поняття “стереотип” стало об’єктом вивчення багатьох дисциплін, а саме: лінгвістики, психології, культурології, соціології та ін. Стереотип – це “схематичний стандартизований образ або уявлення про соціальне явище або об’єкт, як правило, емоційно забарвлений та стійкий, зображає звичне відношення людини до якогось явища, що склалося під впливом соціальних умов та досвіду” [1, с. 117]. У рамках нашого дослідження явища перебування в гомогенних та гетерогенних комунікативних групах ми спиратимемося частково на гендерні стереотипи, що склалися в суспільстві стосовно до чоловіків та жінок, які, на нашу думку, здебільшого пояснюють мовленнєву поведінку обох гендерів.

Гендер не диктується природою чи біологічною якістю людини, а продукується суспільством (*doing gender*) у процесі соціального та культурного становлення. Це є свого роду соціальна стать, компонент самоідентифікації. Гендер є частиною індивідуальної та одночасно колективної свідомості, через це його можна назвати когнітивним феноменом. Так стереотипними особливостями когнітивної сфери обох статей називають логічність чоловічого та алогічність жіночого мислення й мовлення. Прийнято вважати, що професійний фактор суттєво впливає на чоловіче мовлення, а тому моделює його відповідно до потреб тієї сфери, у якій зайнятий чоловік. Жіноча сфера діяльності – це здебільшого домашнє господарство. Таким чином, жіноча когнітивна сфера спрямована в мікросвіт, а чоловіча – у макросвіт [6, с. 6].

Гендер має вплив на процеси сприймання, опрацювання, структурування та передачі інформації, яка надходить до свідомості індивіда та знаходить вербальне та невербальне відображення в діях людини. Гендер знаходить своє втілення в гендерних стереотипах. Гендерні стереотипи – це стандартизовані уявлення про моделі поведінки і риси характеру, які відповідають поняттям “чоловіче” і “жіноче” [5, с. 19] та закріплюються в суспільстві за допомогою інституалізації та ритуалізації статі [3]. Гендерні стереотипи безпосередньо пов’язані з мовленнєвою поведінкою чоловіків і жінок та поведінковими особливостями, що лежать в основі спілкування представників двох статей [2, с. 274].

За своєю природою стереотипи є оцінними, а оцінка може бути як позитивна, так і негативна. Тому феномен стереотипізації відповідно можемо сприймати як позитивне, так і негативне явище. З одного боку, гендерні стереотипи допомагають розуміти представників обох статей у спрощеній та узагальненій формі. З другого боку, досить часто стереотипи сприяють формуванню помилкового враження про особистість, заважаючи адекватно її сприймати. Так, розповсюдженим стереотипом є той, що чоловіки краще себе виявляють на керівних посадах, аніж жінки, а жінки, у свою чергу, є берегинями дому і чудово демонструють себе як домогосподарки. Яскравим гендерним стереотипом є прагнення кар’єрного зростання в чоловіків, наявність у них таких рис характеру, як наполегливість та сила волі, бажання перемагати та домінувати над жінками, бути лідером не лише в розмові, а й у всіх сферах життя, логічний тип мислення та високий рівень інтелекту порівняно з жінками. Таким чином, можемо стверджувати, що патріархальні стереотипи міцно закріплені в суспільстві та знаходять своє вираження в мові. Результатом патріархального устрою є те, що чоловіки відчувають свою домінуючу позицію, яку вони демонструють комунікативною поведінкою, не надаючи можливості своєму комунікативному опоненту завершити репліку, перебувають його. Проаналізуємо приклад:

“You’ll stay in my suite”, he said.

She shook her head. (a) *“No. My team, the press, Gabe—” she started to say, but he squeezed her tighter.*

(b) “You’ll stay with me”.

She rolled her eyes. He may have asked her to continue to see where their relationship was going but apparently, he was back to being bossy and demanding again.

So, she’d stay with him (Ryan, BSD, 77).

У наведеному фрагменті діалогу Гейб хоче, щоб Прю залишилася в його номері. Дівчина намагається відмовитися (а), проте чоловік є досить наполегливим та виявляє свою домінуючу позицію в діалогічній взаємодії, перебиваючи Прю (b). Гейб не просить дівчину, а говорить про те, що вона залишиться, наче це вже сплановано. З одного боку, чоловік запитує, але з другого, він упевнений у реальності події, про яку йде мова. Дівчина не витримує емоційного домінування та погоджується.

На сучасному етапі розвитку гендерної лінгвістики чоловічість та жіночість розглядаються як “концепти культури”, компоненти культури суспільства [2, с. 7; 4, с. 28]. Поясненням цього є те, що будь-який стереотип, у тому числі гендерний, є частиною концептуальної картини світу. Під поняттями “фемінність” та “маскуліність” ми розумітимемо весь типовий арсенал рис характеру та якостей, які притаманні відповідно жінкам та чоловікам.

Жінки, безперечно, також схильні до перебивання мовлення свого партнера по комунікативній взаємодії, проте роблять вони це толерантніше, порівняно з чоловіками, і, як правило, керуються іншими мотивами. Перебивання жінки досить часто вмотивоване тим, що вона бажає підтримати партнера по спілкуванню за допомогою фраз, які демонструють уміння жінки слухати, типу *I know, It’s okay*, що ілюструє такий приклад:

“But I wanted to talk about this weekend”, he says.

“What about it?” I ask, avoiding his gaze as I button my shirt.

“Well, it’s just that... I’m really sorry about this bachelorette party and everything” –

I interrupt him. “I know, Dex”.

“Something has to be done soon. I just haven’t had a free moment. I haven’t had a chance... But I want you to know that I think about in – and you – all the time. I mean, all the time...” His expression in sincere, tortured. He waits for me to speak (Giffin, SB, 166).

У проілюстрованому прикладі бачимо, що Декс шкодує про те, що він скоїв. Чоловікові важко просити вибачення. Рейчел це помічає та перебиває його, виявляючи своє розуміння (*I know, Dex*). Перебивання такого типу є свого роду “коригувальною реплікою” [9] та допомагає подолати дисонанс в інтеракції. У наведеному прикладі коригувальна репліка постає у формі погодження, прийняття інформації, яка була висловлена попереднім мовцем.

Наступний діалог також відбувається між Рейчел та Дексом:

“Hi,” he says. “I’m so sorry I haven’t called you today. (a) It’s been a nightmare of a day. Roger had me—”

(b) *“It’s okay.” I say, interrupting him.*

“Can I come over? I wanna see you” (Giffin, SB, 189–190).

У проілюстрованому фрагменті Декс вибачається за те, що не телефонував Рейчел. Він хоче пояснити дівчині причину (а), проте йому не доводиться цього робити. Дівчина перебиває Декса (b), виявляючи розуміння ситуації, яка склалася.

Бажання домінувати в розмові в жінок виникає рідше, ніж у чоловіків. За умови, що панівним мотивом перебивання партнера по комунікації є домінування жінки в діалогічній взаємодії, можемо говорити про маскуліність мовленнєвої особистості жінки. Розглянемо приклад маскуліності мовленнєвої поведінки жінки:

00:15:12 Miranda: (a) Emily. Emily?

00:15:17 Nigel: She means you.

00:15:19 Manager to Miranda: We just cut on the bias—

00:15:23 Miranda to manager (b) That’s not what I asked you. I couldn’t have been clearer.

00:15:26 Miranda to Andy: (c) *There you are, Emily. How many times do I have to scream your name?*

00:15:30 Andy: *Actually, it's Andy. My name is Andy. Andrea, but, uh, everybody calls me Andy.*

00:15:41 Miranda: *I need 10 or 15 skirts from Calvin Klein.*

00:15:44 Andy: (d) *What kind of skirts do you—*

00:15:45 Miranda: (e) *Please bore someone else with your questions. And make sure we have Pier 59 at 8:00 a.m. Tomorrow. Remind Jocelyn I need to see a few of those satchels that Marc is doing in the pony. And then tell Simone I'll take Jackie if Maggie isn't available* (TDWP).

Міранда – головний редактор відомого журналу про моду. Про неї знає весь світ моди. Міранда звикла керувати всіма та всім, а її характер виявляється в її мовленнєвій поведінці. Якщо інформація, яку їй повідомляють, є нецікавою, вона не буде слухати. Перебивання комунікативного партнера трапляються в її мовленні досить часто, чим вона демонструє своє домінування в розмові, а інколи і зверхність. У фрагменті спочатку вона перебиває менеджера (b), виявляючи незадоволення його роботою. Вдруге Міранда перебиває свою асистентку (e), питання якої (d) здається жінці абсурдним, а тому втомлює її. Перебиваючи свою асистентку, Міранда дає їй безліч завдань, які асистенти, на її думку, повинні виконувати без непотрібних запитань та пояснень, адже вона навіть не дає дівчині можливості щось запитати (e). Зверхність стосовно до працівників фірми, які є нижчі за рангом у розумінні жінки, підсилюється в тому фрагменті, де вона неправильно називає ім'я своєї асистентки (a), (c), яка є її помічницею в усіх справах.

Дихотомія статей імпліцитно існує в мові. Вона конструюється самим суспільством та знаходить експліцитне вираження у формі так званих гендерних лейблів, одним із яких є високий ступінь емоційності жінки. Чоловіки є стриманими у виявах своїх емоцій, жінки ж є доволі експресивними у своїх висловленнях, а їх мовлення є емоційним забарвленням. Вияв цього знаходимо в комунікативній поведінці жінок, які використовують більше слів на позначення почуттів та емоцій, перебиваючи свого партнера.

Ще однією особливістю, яка відрізняє спосіб перебивання чоловіків та жінок, є ті частини мови, які вони використовують. Чоловіки здебільшого вживають прикметники і іменники, жінки – більше дієслів [7] та часток. Порівняємо приклади. Перший приклад демонструє перебивання жінкою:

"Because of me?" My stomach drops at the thought of being responsible for Darcy's canceled wedding. "Maybe he just has cold feet?"

I hear my voice rising hopefully at the suggestion of mere cold feet. Why does part of me want it to be that simple? And how can I be so thrilled to be near Dex, so deeply moved by his e-mail, and still want, on some level, for him to marry Darcy?

"Rach—"

"Ethan, I know what you're going to say" (Giffin, SB, 75).

У прикладі перебивання мовлення кількість дієслів (*know, going to say*) перевищує кількість інших частин мови. Як і в наступному прикладі (*didn't go, went, called*), у якому до того ж спостерігаємо вживання заперечної частки *no*, яка застосована для підсилення ефекту вияву незгоди з тим, що висловив попередній мовець:

This, I can't deny. Instead, I resort to a junior-high justification. "He left me," I say. "Last night. He probably went to his sister's—"

Suzanne interrupts. "No. He didn't go to his sister's. He went to a hotel ... and called your sister" (Giffin, LOYW, 134).

Наступний приклад – перебивання мовлення чоловіком:

"Yeah, he's a very nice guy. Very smart".

"And I'm sure he's handsome too," she says.

(a) *"What does he do?" my dad interrupts.* (b) *"The boy's looks are beside the point".*

"He's in marketing. Finance," I say (Giffin, SB, 119-120).

У кількісному співвідношенні в наведеному прикладі реплік-перебивань ((a) та (b)) більше всього іменників (*boy's, looks, point*), а дієслово лише одне (*do*), інші дієслова є допоміжними.

Чоловік – жінка

Чоловіки рідко турбуються про підтримку розмови, жінки ж намагаються в розмові налаштуватися на хвилю свого партнера. Для чоловіків важливо видати ту інформацію, яку вони вважають цікавою та важливою. Наведемо приклад перебивання мовлення чоловіком:

As our waitress pours my wine, I ask Marcus if he knows about the bet.

He shakes his head. "What bet?"

I wait until we are alone again— it's bad enough that our waitress knows this is a first date. "Dex and Darcy had a bet about whether I'd say yes when you asked me out".

"Get outta here." He drops his jaw for effect. "Who thought you'd go and who thought you'd diss me?"

"Oh. I forget." I pretend to be confused. "That's not the point. The point is—"

"That they are so up and in our business!" He shakes his head. "Bastards".

"I know".

He lifts his glass. "To eluding Dex and Darcy. No sharing details of tonight with those nosy bastards" (Giffin, SB, 48).

З прикладу бачимо, що чоловік (Маркус) перебиває жінку (Рейчел), бажаючи висловити свій погляд на ситуацію, яка склалася. Декс та Дарсі уклали парі з приводу побачення Маркуса та Рейчел, про що чоловік дізнається від Рейчел. Йому здається неприпустимим утручання чужих людей у його справи, що обурює Маркуса. Він не надає Рейчел навіть шансу завершити думку до кінця та перебиває дівчину, говорячи, що він насправді думає про Декса та Дарсі (*That they are so up and in our business! Bastards.*).

Варто наголосити на тому, що чоловіки під час спілкування орієнтуються на свої власні попередні репліки, жінки, на противагу чоловікам, ураховують репліки свого партнера. Через це в ситуації перебивання жінкою чоловіка жінкам не завжди вдається успішно перебити партнера, адже він повертається до тієї думки, яка ним була висловлена в попередніх його репліках. Наведемо приклад:

He ignored her objection. "The first step is tracking down your ex-manager. We need to see if there's any way to bring charges against him now— and if there isn't, I'll take care of him myself."

"No, Gabe!" PJ said, a lot more sharply this time, and he could hear the desperation in her voice.

What the hell was she trying to hide, and why? It was stupid, but Gabe actually felt hurt that she wouldn't open up to him, or trust him, with whatever she was hiding. But really, why should she? They didn't know each other all that well.

(a) *"You can't do that, Gabe. You need to leave this alone—"*

(b) *"Are you crazy, Pru? Your parents should have pressed charges against him a long time ago! They should never have let him walk away like they did." Gabe spit out, and he knew he was doing a piss-poor job of hiding his frustration (Ryan, BSD, 77).*

Фрагмент діалогу демонструє, як Гейб намагається допомогти Прю, яку колись обдурив її менеджер. На його думку, батьки дівчини повинні були втрутитися в ситуацію, яка склалася, проте цього, на превеликий жаль чоловіка, не зробили. Через це Гейб хоче допомогти Прю. Дівчина перебиває Гейба (a), але перебивання є неуспішним, адже чоловік повертається до теми обговорення (b).

За умови, якщо бачення ситуації чоловіка збігається з тим, що говорить жінка, перебивання жінкою чоловіка буде успішним, що ілюструє такий приклад:

"You noticed my coffee?" I say.

"I noticed everything", he says.

"Like?" I press, that familiar Leo-induced, dizziness sweeping over me.

"Like ... the blue sweater you were wearing ... Like the way you cocked your head to the side when I walked in ... Like your expression when you told me you were married—"

(a) *"And what was that?" I interrupt, wishing he'd stop using the word married.*

(b) *"You know the expression."*

"Tell me."

"The I-hate-you expression."

"I never hated you."

"Liar."

"Okay," I say. "I kinda hated you" (Giffin, LOYW, 203).

У фрагменті Еллен перебиває Лео досить вдало (а). По-перше, дівчина домагається свого – він перестає вживати слово одружена (*married*), через яке вона відчуває докори сумління, адже зустріч з Лео, який колись був її коханцем, уже є зрадою чоловікові. По-друге, Лео цікавить те русло, у яке Еллен повертає хід розмови (b), тому перебування є в цьому разі успішним.

Чоловіки перебивають частіше, коли їх партнер по комунікації жінка. Чоловік намагається керувати розмовою, тому здебільшого він схильний дискутувати. Жінка, у свою чергу, за умови, що її партнер – чоловік, швидше погодиться з ним, аніж вдаватиметься до дискусії. Дискутуючи чоловіки не завжди дотримуються Принципу Ввічливості та не надто переймаються коректним формулюванням. Головне для чоловіка – домінувати в розмові, управляти її розвитком, обирати тему для обговорення та домогтися того, аби комунікативний партнер, незалежно від статі, прийняв його думку. Винятком будуть лише випадки, коли чоловік поділяє погляди жінки і вважає їх слухними на певному етапі комунікації.

Чоловік – чоловік

Чоловіки в гомогенній комунікативній групі, за умови, якщо соціальний статус є приблизно однаковим, перебивають один одного однаковою мірою. Чоловіками в розмові керує принцип здобуття інформації, а не просто спілкування заради спілкування. Отож, якщо діалог втрачає будь-який сенс, чоловік його радше припинить, аніж буде продовжувати нецікаву для нього розмову, що є виявом домінування рацію, а не емоцію в його комунікативній поведінці, що ілюструє такий приклад:

(a) *"As a matter of fact, it's not a bad idea. We can start with the kind of countries you're talking about, then go after the big money—the government contracts and—"*

(b) *"Tanner, let's just concentrate on making the world a better place".*

Tanner smiled. It was going to be a compromise (Sheldon, AYAD, 101).

У фрагменті Ендрю перебиває Теннера (b) у той момент, коли йому здається, що репліка Теннера почала перетворюватися в монолог, та й ніякої інформативної цінності вона не несе.

У чоловічій гомогенній групі перебування, за умови їхньої інформаційної насиченості та відповідності умовам спілкування, сприймаються чоловіками не як спосіб домінування, а як джерело отримання корисної інформації. Саме тому чоловіки беруть таку репліку-перебивання до уваги, що демонструє приклад:

When Andrew told Tanner about the idea, Tanner was excited. "That's brilliant! Think tanks get government contracts worth millions, not to mention corporations that hire—"

Andrew interrupted. (a) "That's not my idea, Tanner. I want to use it to help people".

Tanner was staring at him. (b) "Help people?"

"Yes. There are dozens of Third World countries that have no access to modern methods of agriculture and manufacturing" (Sheldon, AYAD, 101).

З прикладу видно, що Теннер зважає на репліку-перебивання Ендрю (a), адже хід розмови змінюється відповідно до репліки-перебивання (b). Тобто фраза Ендрю є інформативною та важливою для Теннера, а тема дещо модифікується відповідно до фрази-перебивання.

У гомогенній чоловічій комунікативній групі поширеним явищем є явище почергового перебивання чоловіками один одного, як у наступному прикладі:

His voice rose again. "Money! How much is a breath of fresh air worth compared to the life of a human being? A gallon of gas? Two gallons of gas?" His voice became even more fervent. "As far as we know, this Earth is the only place that's habitable for us, yet we're poisoning the land and the oceans and the air we breathe as fast as we can. If we don't stop—"

Senator Van Luven interrupted again. (a) "Mr. Kingsley—"

(b) "I apologize, Senator. I'm angry. I can't watch the destruction of our universe without protesting".

Kingsley spoke for another thirty minutes (Sheldon, AYAD, 82).

У наведеному фрагменті сенатор Ван Лувен перебиває Містера Кінслі, вважаючи, що той відхилився від теми (а). У свою чергу Містер Кінслі перебиває сенатора, розуміючи, як звучатиме далі репліка. У такий спосіб Кінслі економить час, а час у бізнес-колах завжди асоціюється з грошима. Враховуючи ситуацію та умови, за яких відбувається комунікація, Кінслі, пристосовуючись до обставин, перебиває сенатора досить увічливо (b), аби мінімізувати негативний ефект від перебивання.

Жінка – жінка

У розмові двох жінок, за умови, що соціальний статус є однаковим, жінки перебивають одна одну однаковою мірою, залежно від обставин комунікативної ситуації. Перебивання у випадку розмови жінок часто насичені образною лексикою з метою здійснення комунікативного впливу на опонента, влучними прикметниками. Наведемо приклад комунікації жінок у гомогенній комунікативній групі:

Although I can't fathom such an estrangement ever happening between Margot and me, I still feel a surge of angst as I say to Suzanne, "It's not really Margot's style to confront people".

"You're not 'people'. You're her so-called best friend. You're telling me that she won't address something like this with you?" Suzanne whistles for dramatic effect.

"I don't know. Maybe she will," I say, bristling at her use of so-called as I try to backtrack with an example of Margot being direct with me. Ironically, my only example is Leo-related. "She confronted me when Leo and I broke up and I turned into a sappy loser—"

Suzanne adamantly interrupts, "You weren't a sappy loser. You were heartbroken. There's a difference" (Giffin, LOYW, 134).

Приклад демонструє бесіду двох сестер – Еллен та С'юзен. У фрагменті мова йде про ставлення найкращої подруги (Марго) Еллен до неї. Еллен згадує випадок з життя, коли її раптово покинув кавалер, свій стан на той час, емоції, які вона переживала, а також поведінку Марго стосовно до неї. Еллен пригадує, що вона мала не найкращий вигляд у той час, уживаючи вираз *sappy loser*, який є достатньо образним та передає її моральний стан на той момент. Сестра її перебиває, аби підбадьорити, і знову ж таки використовує емоційно насичену лексику (*You were heartbroken*) з метою підсилення позитивної оцінки.

Таким чином, жіноче мовлення та перебивання партнера по комунікації позначені високим ступенем експресивності. У наступному прикладі перебивання мовлення експресивність підсилюється за допомогою вживання окличного речення (a) та слова *love* (b), яке чітко демонструє читачеві емоції дівчини (Дарсі):

"Okay", I say. "All I meant was that if you are unsure of this whole marriage thing... I just want you to know that I fully support whatever decision—"

She interrupts me. "(a) There's no decision to make! I'm getting married. (b) I love Dex".

"Sorry", I say. And I am sorry. I'm sorry that I love Dex too.

(c) "No. I'm sorry, Rachel", she says, touching my leg. "It's been a horrible day" (Giffin, SB, 188).

Категоричність дівчини в наведеному прикладі підсилюється за допомогою заперечної частки *no*, яка виступає в ролі дискурсивного маркера, що вживається для підсилення емоційного насичення повідомлення. Заперечна інтенсифікація у проілюстрованому прикладі перебивання підкреслює неможливість іншого розвитку подій. За допомогою наведеного прикладу можемо спостерігати ще одну важливу характеристику перебивання у гомогенній групі жінок: незважаючи на те, що Дарсі перебиває Рейчал, її репліка після перебивання (с) показує, що Дарсі враховує інтереси, емоції та думку Рейчел, що ще раз наголошує на тому, що жінки, на відміну від чоловіків, орієнтуються на повідомлення свого комунікативного партнера.

Жінки частіше говорять про свої почуття, переживання, проблеми, що їх турбують, через це велику частину їхнього вокабуляру становлять слова, що відображають їхні емоції, та афективна лексика.

Отже, гендерні стереопити, безумовно, впливають на мовленнєву поведінку обох статей, на формування мовної особистості. У дослідженні було встановлено, що чоловіки та жінки керуються різною мовленнєвою етикою, перебиваючи свого партнера. У гомогенних комунікативних групах чоловіки та жінки перебивають один одного однаковою мірою, у гетерогенних групах частіше перебивають чоловіки. Виняток становлять перебивання жінками чоловіків за умови вищого соціального статусу жінки та випадки відповідності репліки-перебивання вимогам інформативного насичення, які ставлять чоловіки в розмові. Соціальне становище, а також професійна належність, якщо вона важлива для аналізу явища перебивання, буде зрозуміла лише з контексту. Вивчення чоловічого і жіночого мовлення важливе в різноманітних ситуативних контекстах, які зумовлюють комунікативну поведінку обох гендерів та модифікують перебивання мовлення відповідно до умов ситуації. Ситуація перебивання повинна розглядатися в комплексі, адже “мовець уплетений у цілу мережу зумовлюючих факторів, які один на одного впливають, і повинні аналізуватися в єдності” [8], а гендерний фактор, взятий незалежно від контексту, не в змозі пояснити комунікативну поведінку мовця. Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів розглянутої проблеми. Подальше дослідження варто зосередити на аналізі стратегій і тактик перебивання, які використовують представники обох гендерів.

Література

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод / Л. С. Бархударов. – М., 1975. – 240 с.
2. Бессонова О. Л. Оцінний тезаурус англійської мови: когнітивний і гендерний аспекти : дис. ... докт. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / О. Л. Бессонова; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2003. – 475 с.
3. Кирилина А. В. Гендер : лингвистические аспекты / А. В. Кирилина – М. : Институт социологии РАН, 1999. – 180 с.
4. Кирилина А. В. Гендерные аспекты языка и коммуникации : дис. ... докт. филол. наук : спец. 10.02.19 “Теория языка” / А. В. Кирилина; МГЛУ. – М., 2000. – 369 с.
5. Клєцина И. С. Гендерная социализация / И. С. Клєцина. – СПб. : Издательство РГПУ им. А. И. Герцена, 1998. – 92 с.
6. Козачишина О. Л. Лінгвістичні прояви гендерних характеристик англійських художніх текстів (на матер. американської прози ХХ ст.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.04 “Германські мови” / О. Л. Козачишина; КНЛУ. – К., 2003. – 20 с.
7. Телия В. Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц / В. Н. Телия. – М. : Наука, 1986. – 144 с.
8. Postl G. Weibliches Sprechen : Feministische Entwürfe zu Sprache und Geschlecht / Gertrude Postl. – Wien : Passagen Verlag, 1991. – 336 S.

9. Schegloff E. A. The Preference for Self-Correction in the Organization of Repair in Conversation / E. A. Schegloff, G. Jefferson, H. Sacks // *Language*. – 1977. – Vol. 53, № 2. – P. 361–382.

Джерела ілюстративного матеріалу

10. Giffin, LOYW : Giffin E. *Love the One You're With* / Emily Giffin. ? N. Y. : St. Martin's Press, 2004. – 272 p.
11. Giffin, SB : Giffin E. *Something Borrowed* / Emily Giffin. ? N. Y. : St. Martin's Press, 2004. – 272 p.
12. Ryan, BSD : Ryan L. *The Billionaire's Suite Dreams* / Lori Ryan // Sutton Capital Series. – Cara Shannon, 2014. – 99 p.
13. Sheldon, AYAD : Sheldon S. *Are You Afraid of Dark* / Sidney Sheldon. – William Morrow, 2004. – 361 p.
14. TDWP : *The Devil Wears Prada* : [movie] / directed by David Frankel. – 20th Century Fox, 2006. – 105 min. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://videoapi.my.mail.ru/videos/embed/mail/rebekka.germ/_myvideo/149.html.